

การประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพทนายความ

นายสุวัตร ปะวะภูโต

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2550

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

LAWYER PROFESSIONAL LIABILITY INSURANCE

Mr. Suwat Pawaputo

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws Program in Laws

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2007

Copyright of Chulalongkorn University

500533

สุวัตร ปะวะภูโต : การประกันภัยความรับผิดผู้ประกอบการวิชาชีพทนายความ. (LAWYER PROFESSIONAL LIABILITY INSURANCE) อ. ที่ปรึกษา : รศ. ดร. ศันท์ภรณ์ ไสตติพันธ์, อ. ที่ปรึกษาร่วม : อ. สิทธิโชค ศรีเจริญ, 216 หน้า.

วิชาชีพทนายความเป็นวิชาชีพที่มีบทบาทสำคัญในกระบวนการยุติธรรม การให้บริการทางวิชาชีพทนายความแก่ลูกค้าทนายความมีหน้าที่ให้บริการทางวิชาชีพอย่างเต็มความสามารถและในมาตรฐาน ที่ดีที่สุดเท่าที่ทนายความทั่วไปจะพึงให้บริการแก่ลูกค้าของตนได้ อย่างไรก็ตามแม้ผู้ประกอบการวิชาชีพทนายความจะปฏิบัติหน้าที่อย่างรอบคอบแล้วก็ตาม การให้บริการทางวิชาชีพนั้นก็อาจเกิดความเสียหายขึ้นกับลูกค้า หรือบุคคลภายนอก เนื่องจากความผิดพลาด หรือความประมาทเลินเล่อของทนายความ

การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำที่ผิดพลาดหรือประมาทเลินเล่อนั้นอาจประสบปัญหาในการพิสูจน์ความผิดของผู้ประกอบการวิชาชีพทนายความ และปัญหาการพิสูจน์จำนวนความเสียหายซึ่งเป็นภาระการพิสูจน์ของผู้ฟ้องคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 84 นอกจากนี้เมื่อผู้เสียหายชนะคดีแล้วอาจประสบปัญหาในการบังคับคดีเอาจากผู้ประกอบการวิชาชีพทนายความเพื่อให้ชดใช้ค่าเสียหายได้เต็มจำนวนของความเสียหายได้ อีกประการหนึ่งกฎหมายที่เกี่ยวกับสภาวิชาชีพคือ พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ.2528 ไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดให้ผู้ได้รับความเสียหายจากการประกอบการวิชาชีพทนายความสามารถเรียกร้องความเสียหายจากทนายความได้

ปัจจุบันผู้ได้รับความเสียหายจากการประกอบการวิชาชีพทนายความได้ฟ้องคดีเพื่อเรียกค่าเสียหายกับทนายความตามความรับผิดทางสัญญาหรือทางละเมิดแล้วแต่กรณี ซึ่งต่อไปในอนาคตจะมีการฟ้องคดีเรียกค่าเสียหายมากขึ้นทั้งจำนวนคดีและจำนวนค่าเสียหาย การประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบการวิชาชีพทนายความที่ใช้กันแพร่หลายในต่างประเทศเป็นระบบที่ควรนำมาใช้เพื่อเยียวยาความเสียหายให้กับผู้ได้รับความเสียหายจากการประกอบการวิชาชีพทนายความได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาพบว่า การประกันภัยความรับผิดเป็นการโอนความเสี่ยงภัยจากผู้ประกอบการวิชาชีพทนายความไปยังผู้รับประกันภัยซึ่งเป็นการเยียวยาความเสียหายทางการเงินแก่ทนายความและลูกค้ารวมตลอดถึงบุคคลภายนอก ทำให้ผู้ได้รับความเสียหายได้รับความคุ้มครองความเสียหายอย่างแท้จริง ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบการวิชาชีพทนายความโดยเฉพาะ มีเพียงบทบัญญัติเรื่องการประกันภัยค่าจูนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 887 และมาตรา 888 ซึ่งบทบัญญัติตามกฎหมายดังกล่าวอาจนำมาใช้กับการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบการวิชาชีพทนายความได้บางส่วนแต่ไม่สอดคล้องกับหลักการประกันภัยความรับผิดในประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกาซึ่งมีกฎหมายการประกันภัยความรับผิดโดยเฉพาะ ผู้เขียนเสนอว่าเพื่อให้ระบบการประกันภัยความรับผิดในวิชาชีพสามารถนำมาใช้บังคับในประเทศไทยได้จริงและขจัดปัญหาการเยียวยาความเสียหายสาธารณชนสมควรที่จะมีการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบการวิชาชีพทนายความขึ้นโดยเฉพาะและควรตราข้อบังคับสภาทนายความกำหนดให้ผู้ประกอบการวิชาชีพทนายความต้องทำประกันภัยความรับผิดในการประกอบการวิชาชีพเพื่อให้ประชาชนผู้รับบริการทางวิชาชีพมั่นใจว่าหากเกิดความเสียหายในการประกอบการวิชาชีพทนายความแล้ว ผู้รับบริการทางวิชาชีพสามารถได้รับการเยียวยาจากระบบการประกันภัยความรับผิดตามความเสียหายที่แท้จริง

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์.....ลายมือชื่อนิสิต.....
ปีการศึกษา.....2550.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4786356434 : MAJOR LAWS

KEY WORD: / LAWYER / PROFESSIONAL / LIABILITY / INSURANCE

SUWAT PAWAPUTO : LAWYER PROFESSIONAL LIABILITY INSURANCE

THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. SANUNKORN SOTTHIBANDHU, Ph.D,

THESIS COADVISOR : SITTHICHOKE SRICHAROEN , 216 pp.

The lawyer profession plays important roles in judicial system. Providing the lawyer professional services to the client, the lawyer is obliged to practice the profession to the extents of the lawyer's capabilities and in manners of the highest standard, which is the best effort of an ordinary lawyer shall contribute to the client. However, even the lawyer professional practitioner is carrying out the duties the most diligently, though practicing the profession may inflict some damage upon the client or another party because of the practitioner's error or negligence.

A claim for the damage, which is arising from such error or negligence, may experience difficulties in proving the lawyer professional practitioner's fault and proving of the damage amount, which are the plaintiff's burdens of proof under provisions of the Civil Procedure Code, section 84. Moreover, if an injured party wins the case, still the party may experience a difficulty in execution of the judgment against the lawyer professional practitioner to fully compensate the damage amount. Another issue is that the law, which is governing the professional society, Attorney Act 2528 B.E. does not prescribe any provision specifying a party, who is damaged by the lawyer professional practice, shall specifically claim for the damage against the lawyer.

At the present, parties, who are damaged by the lawyer professional practice, have filed a lawsuit to claim for damage against the attorneys on grounds of contractual liability or tort respectively. In the future, there would be much more lawsuits, considerable in number of claims and amount of damage, therefore an insurance system for liability of the legal profession practitioner, which is globally utilized in many foreign countries, is the prospective system to be introduced as an effective remedy to the damage, for the party, who is damaged by the lawyer professional practice.

From the study, it is shown that the lawyer professional liability insurance is the transmission of the risk arising from lawyer professional practice to the insurer, which is a financial remedy for the lawyer, the client and the third party extensively, providing the material protection to the injured party. Thailand has not enacted any specific law of the insurance of lawyer professional liability. The applicable law is only the provisions of the risk insurance, which are prescribed in the Civil and Commercial Code, section 887 and section 888. Therefore, such provisions may be partly applied to the lawyer professional liability insurance but they are not wholly according to the principle of the liability insurance in England and the United States of America, where there are specific laws of liability insurance. The author proposes that for feasible introducing the insurance of professional liability and eliminating difficulties in damage remedy for the public, it is considerably appropriate to specifically legislate a new law of the lawyer professional liability insurance and to issue new regulations of the Lawyer Society of Thailand prescribing that the lawyer professional practitioner must insure the risk arising from the professional liability for providing to the people, who consume the professional services, certainty that if the damage is inflicted by the lawyer professional practice, the services consumers shall be supplied with remedy by the liability insurance system to the full extents of the material damage.

Field of study.....Laws.....Student's signature.....

Academic year.....2007.....Advisor's signature.....

Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์จากผู้มีพระคุณหลายท่าน ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์ศนันท์ภรณ์ โสทธิพันธุ์ เป็นอย่างสูงที่ได้กรุณา รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และกรรมการวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือ ตรวจสอบ เสนอแนะ แก้ไข ให้ข้อมูลและคำปรึกษาอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งข้าพเจ้าในการทำ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์สิทธิโชค ศรีเจริญ ที่ได้กรุณารับเป็น อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม พร้อมทั้งได้ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น และข้อเสนอนำตามหลัก วิชาชีพทนายความ พร้อมทั้งให้โอกาสและสนับสนุนข้าพเจ้าในการศึกษาชั้นมหาบัณฑิตตลอดมา และขอกราบขอบพระคุณท่านศาสตราจารย์ (พิเศษ) สุชาติ ธรรมมาพิทักษ์กุล ที่ได้กรุณารับเป็น ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ให้คำปรึกษา แนะนำทางจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ ด้วยดี

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ไพโรจน์ วายูภาพ และ ท่านอาจารย์ ดร.เชมภูมิ ภูมิถาวร ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่ารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้ คำแนะนำในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ รุ่นพี่ และรุ่นน้อง ผู้ศึกษาหลักสูตรนิติศาสตร์มหาบัณฑิตทุกท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณชีวิน มัลลิกะมาลย์ ที่ช่วยแปลเอกสารต่างประเทศ และคุณวิภาพร พารักษา ที่คอยกดดันให้ข้าพเจ้าทำวิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณรุ่นน้องทุกท่านที่สำนักงานสิทธิโชค ศรีเจริญ ทนายความ ที่ช่วยเหลือในการหาข้อมูลทำวิทยานิพนธ์ แปลภาษาอังกฤษ และเป็น กำลังใจให้ข้าพเจ้ามาโดยตลอด ขอขอบคุณคุณหทัยทิพย์ ป้องเคร้า ที่ช่วยเป็นธุระจัดพิมพ์ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และขอบคุณคุณดวงพร เสาภายน ที่ให้ความช่วยเหลือในการเรียนเป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณบิดามารดา รวมทั้งทุกคนในครอบครัวที่คอย สนับสนุนและเป็นกำลังใจให้แก่ข้าพเจ้าด้วยดีตลอดมา

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	5
1.3 ขอบเขตของการศึกษา.....	6
1.4 สมมติฐานการศึกษา.....	6
1.5 วิธีการศึกษาวิจัย.....	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
บทที่ 2 การประกอบวิชาชีพทนายความ และความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพ ทนายความ.....	9
2.1 การประกอบวิชาชีพทนายความ.....	9
2.1.1 ลักษณะของการประกอบวิชาชีพทนายความ.....	10
2.1.1.1 การดำเนินคดีในศาล.....	11
2.1.1.2 การเป็นที่ปรึกษากฎหมาย.....	17
2.1.2 มาตรฐานของการประกอบวิชาชีพทนายความ.....	20
2.1.2.1 คุณวุฒิของผู้ประกอบวิชาชีพทนายความ.....	20
2.1.2.2 ระดับมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทนายความ (Professional Standard).....	23
2.2 ความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพทนายความ.....	24
2.2.1 ความรับผิดชอบทางแพ่งของผู้ประกอบวิชาชีพทนายความ.....	24
2.2.1.1 ความรับผิดชอบทางสัญญาของผู้ประกอบวิชาชีพทนายความ.....	26
2.2.1.2 ความรับผิดชอบเพื่อละเมิดของผู้ประกอบวิชาชีพทนายความ.....	35
2.2.2 ความรับผิดชอบทางอาญาของผู้ประกอบวิชาชีพทนายความ.....	45

2.2.3 ความรับผิดทางวิชาชีพ.....	47
2.2.3.1 มรรยาททนายความ.....	47
2.2.3.2 จริยธรรมทนายความ.....	50
2.3 ความรับผิดตามกฎหมายของผู้ประกอบวิชาชีพทนายความในต่างประเทศ.....	51
2.3.1 ความรับผิดของทนายความในประเทศอังกฤษ.....	52
2.3.1.1 ความรับผิดตามสัญญา.....	53
2.3.1.2 ความรับผิดทางละเมิดของผู้ประกอบวิชาชีพทนายความใน ประเทศอังกฤษ.....	55
2.3.2 ความรับผิดทางแพ่งของผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายในประเทศ สหรัฐอเมริกา.....	57
2.3.2.1 ความรับผิดตามสัญญาของทนายความในสหรัฐอเมริกา.....	57
2.3.2.2 ความรับผิดทางละเมิดของทนายความในสหรัฐอเมริกา.....	58
2.4 บุคคลที่ผู้ประกอบวิชาชีพทนายความต้องรับผิดจากการประกอบวิชาชีพ ทนายความ.....	60
2.4.1 ความรับผิดต่อลูกค้า.....	60
2.4.2 ความรับผิดต่อบุคคลภายนอก.....	60
2.4.3 ความรับผิดต่อคู่ความฝ่ายตรงข้าม.....	62
2.5 การเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากความรับผิดในวิชาชีพ.....	63
2.5.1 มาตรการเยียวยาความเสียหาย.....	63
2.5.2 การประเมินค่าความเสียหาย.....	64
2.5.3 ปัญหาและอุปสรรคเยียวยาความเสียหาย.....	65
2.5.3.1 ปัญหาในการพิสูจน์ถึงการกระทำผิดของผู้ประกอบ วิชาชีพทนายความ.....	65
2.5.3.2 การใช้หลักสิ่งที่ปรากฏในตัวเอง "Res Ipsa Loquitur" มาใช้ในการพิสูจน์ความผิด.....	67
2.5.3.3 การนำข้อบังคับว่าด้วยมรรยาททนายความมาพิสูจน์ ความรับผิด.....	68
2.5.3.4 ภาวะพิสูจน์จำนวนความเสียหาย.....	69

บทที่ 3 การประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพทนายความ.....	71
3.1 ความนำ.....	71
3.1.1 ความหมายและประเภทสัญญาประกันภัย.....	71
3.1.2 ลักษณะสำคัญของสัญญาประกันภัย.....	73
3.1.3 การประกันภัยความรับผิด (Liability Insurance).....	74
3.2สาระสำคัญของ การประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพทนายความ.....	81
3.2.1 ผู้เอาประกันภัย (The Insured).....	82
3.2.2 วัตถุที่เอาประกันภัย (Subject of Insurance).....	82
3.2.3 ส่วนได้เสียที่เอาประกันภัย (Insurable Interest).....	83
3.2.4 จำนวนเงินที่เอาประกันภัย (Sum Insured).....	85
3.2.5 ค่าสินไหมทดแทน (Compensation).....	86
3.2.6 เหตุที่ก่อให้เกิดความเสียหายกับค่าสินไหมทดแทน.....	88
3.2.7 ผู้รับประโยชน์ (Beneficiary).....	89
3.2.8 การรับช่วงสิทธิ (Subrogation).....	90
3.3 การประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพทนายความตามกฎหมายไทย...	91
3.4 การประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพทนายความในต่างประเทศ.....	93
3.4.1 หลักทั่วไปในการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพ.....	93
3.4.2 องค์ประกอบของความเรื่องภัยจากการประกอบวิชาชีพ.....	94
3.4.3 ประเภทของกรรมธรรม์ประกันภัยความรับผิดจากการประกอบวิชาชีพ.....	98
3.4.4 วัตถุที่เอาประกันภัย.....	100
3.4.5 การชดใช้ค่าสินไหมทดแทน.....	103
3.4.6 ข้อยกเว้นการจำกัดความรับผิด.....	104
3.5 การประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพทนายความในประเทศอังกฤษ....	104
3.5.1 การประกันภัยความรับผิดวิชาชีพของทนายความ ที่ว่าความในศาล (Barrister).....	105
3.5.2 การประกันภัยความรับผิดของทนายความที่ปรึกษา (Solicitor).....	108

3.6 การประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพทนายความใน ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	113
3.6.1 บุคคลที่จะได้รับความคุ้มครอง.....	113
3.6.2 วัตถุประสงค์เอาประกันภัย.....	114
3.6.3 ประเภทของกรมธรรม์ประกันภัย.....	115
3.6.4 ข้อยกเว้นความคุ้มครองตามกรมธรรม์ประกันภัย.....	116
บทที่ 4 วิเคราะห์การประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพทนายความ.....	118
4.1 วิเคราะห์การทำสัญญาประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพทนายความ ตามกฎหมายไทย.....	119
4.1.1 ปัญหาการนำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะการประกันภัยค่าจุนมาตรา 887 มาบังคับใช้กับการประกันภัย ความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพทนายความ.....	119
4.1.2 วิเคราะห์ปัญหาการนำบททั่วไปของกฎหมายลักษณะประกันวินาศภัย มาใช้บังคับกับการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพทนายความ...	120
4.2 วิเคราะห์การประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพทนายความ ตามกฎหมาย อังกฤษ และสหรัฐอเมริกาที่ปรากฏในกรมธรรม์ประกันภัย.....	126
4.2.1 ผู้เอาประกันภัย.....	126
4.2.2 ความคุ้มครองตามกรมธรรม์ประกันภัย.....	127
4.2.3 การกำหนดความเสียหายที่เป็นความทุกข์ทรมานทางจิตใจ ความสะเทือนใจ ความเสียหายต่ออารมณ์ความรู้สึก.....	127
4.2.4 ขอบเขตความคุ้มครองตามกรมธรรม์ประกันภัย.....	128
4.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบการประกันภัยความรับผิดทางวิชาชีพแพทย์.....	128
4.3.1 ผู้เอาประกันภัย.....	129
4.3.2 ความคุ้มครองตามกรมธรรม์.....	130
4.3.3 ประเภทกรมธรรม์.....	131
4.3.4 ข้อยกเว้นความรับผิด.....	132

4.4 วิเคราะห์ปัญหาการนำระบบประกันภัยความรับผิดของทนายความ มาใช้ในประเทศไทย.....	133
4.4.1 ปัญหาด้านผู้เอาประกันภัย.....	133
4.4.2 ปัญหาด้านผู้รับประกันภัย.....	135
4.4.3 ปัญหาด้านสภาวิชาชีพ.....	135
4.5 วิเคราะห์แนวทาง ในการประกันภัยการประกอบวิชาชีพทนายความ ในประเทศไทย.....	136
4.5.1 การประกันภัยระบบสมัครใจ.....	136
4.5.2 การประกันภัยระบบบังคับ.....	136
4.6 การนำระบบการประกันภัยค่าจูงมาใช้บังคับกับการประกันภัยความรับผิดของ ผู้ประกอบการวิชาชีพทนายความ.....	137
บทที่ 5 สรุปและเสนอแนะ.....	139
5.1 บทสรุป.....	139
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	140
รายการอ้างอิง.....	145
ภาคผนวก.....	153
ภาคผนวก ก. Contract of Assigned Risks Pool Insurance.....	154
ภาคผนวก ข. CHUBB PRO LAWYERS PROFESSIONAL LIABILITY INSURANCE.....	177
ภาคผนวก ค. กรรมากรรมประกันภัยความรับผิดวิชาชีพแพทย์.....	209
ภาคผนวก ง. ร่างพระราชบัญญัติการประกันภัยความรับผิดผู้ประกอบการ วิชาชีพทนายความ.....	214
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	216